

Experti

Když Vachtangov, jeden z oblíbených žáků Stanislavského, režíroval *Princeznu Turandot*, instruoval mudrce, aby si před sebe postavili nemožné problémy. Když byli na jevišti, vždycky se tajně pokoušeli vyřešit problémy jako: „Jak vytvořit mouchu velkou jako slon?“...

Prizpůsobil jsem si tento nápad pro užití v „rozhovorech“. Jeden herec hraje televizního reportéra, který dělá interview, a jeho partner se stane „expertem“, jenž nás má přesvědčit, že je „odborníkem“ na daný námět.

Nejlepší způsob, jak si vymyslet otázky, je začít větu, aniž byste předem věděli, jak skončí. Říkáte: „Dobrá večer... máme velké štěstí, že je s námi ve studiu profesor Pstruh, který se právě vrátil z Afriky, kde učil nosorožce...“ Nemáte ani ponětí, co říci dál, ale skoro všechno bude v pořádku: „...jak dělat stojky“ nebo „...jódlovat.“ Jestliže se pokoušíte „vymyslet si“ nemožné otázky, je to velmi těžké. Jakmile začnete větu: „Jak proměníte prase v...“ — je velmi snadné ukončit ji: „...hasičskou stanicí.“

Když se vás někdo zeptá: „Jak učíte nosorožce štrikovat?“ — se vši pravděpodobností budete uhýbat: „Tak tedy, máme tu, jak víte, velký počet nosorožců, které vláda shromáždila v naději, že časem zvýší export z Keni. Doufáme, že se nám brzy podaří prodávat deset tisíc svetrů ročně.“ Takhle se vykecáváte a doufáte, že vás napadne něco vtipného, ale to není dobrý způsob, jak doopravdy okouzlit publikum. Je mnohem lepší dát *jakoukoli* odpověď. Úkolem reportéra je nutit „odborníka“, aby odpovídal.

„Ano, ale jak přesně jste je učil?“

„Byla to vlastně metoda cukru a biče.“

„Ale jaké techniky?“

„Odborník“ přistoupil na to, že v rámci hry vysvětlí problém, a chápe, že se mu reportér snaží pomoci tím, že vyžaduje okamžitou odpověď. Jakmile se „zapojí“ a přestane se zdráhat, hra je jednoduchá.

„No, předvedl jsem jim stehy. Pak jsem jim dal ostré telegrafní tyče a asi půldruhého kilometru ostnatého drátu!

„Neměli problémy s držení těchto tyčí?“

„Ale ano, trochu. Nemají proti ostatním prstům palec. Ale za to mají dost dobrou koordinaci a hodně se hodí pro aktivity repetitivního typu.“

„Ale jak přesně ty tyče drží?“

„No! Kožené úchytky tyčí, přivázané na předloktí, nebo, é, v běžné řeči, na nohy.“

„Ale ty svetry, nebyly moc nepohodlné?“

„Hrozně. Začínali jsme s ostnatým drátem a telegrafními tyčemi, jenom aby to tak obecně pochopili. Když začnete přímo s vlnou, vždycky ji překousnou.“

„Vážně.“

„Tady jde o to, jak to odstupňujete. Přejdou na lano, pak na špagát, a nakonec budou háčkovat.“

„Máte nějaký příklad jejich tvorby?“

„Mám to na sobě. Všechno moje oblečení upletli nosorožci z Družstva Kilimandžáro.“ (*A tak dále.*)

Na stránkách knížky je trochu obtížné předvést, jak je ta hra zábavná. Nejde ani tolik o to, co se říká, ale o dychtivost odborníka poskytnout okamžitě odpovědi. Diváci vědí, že by se *sami vyhýbali* odpovědi a okolkovali, a mají velkou úctu k hercům, kteří se nepokoušejí o útek. Někdy jsou taková interview hystericky legrační. Je hodně dobré, když se reportér odvolává na „grafy“, které si představuje na zdi, a žádá „odborníka“ o jejich vysvětlení, nebo když je možné předvést vlastní činnost. Pokud jste učil houby jódlovat, reportér může říci: „Myslím, že jste

si s sebou dnes večer přivedl některé ze svých sólistů.“ Kdokoli v publiku by to okamžitě popřel. Je velmi pěkné, když odborník řekne „ano“ a přivolá je nebo je imaginárně vytáhne z kapsy.

Slovní honička

Studenti se mohou zlepšit ve hraní hry „na experty“, když si napřed zahrají „slovní honičku“.

Například — dejme tomu, že řeknu: „Představte si krabici.“ Student může předpokládat, že další věc, kterou řeknu, je něco jako: „Co je v ní?“ Místo toho řeknu: „Kdo tě do ní dal?“ — „Můj otec,“ řekne

a očekává další otázku jako: „Proč tě tam strčil?“

Místo toho se zeptám: „Co tam ještě máš?“ Odpoví:

„Záchod.“ Nevím, co očekává teď, ale rozhodně

ne, co řeknu, a to je: „Co je napsáno na té krabici

venku?“ — „Dámy!“ řekne a zhrouť se smíchy.

Všichni se smějeme, podle mě asi kvůli naznačené homosexualitě. Kdybych na to upozornil, student by měl pocit, že se přede mnou musí mít na pozoru.

Místo toho kašlu na obsah a snažím se dostat odpovědi ze studenta, jak rychle to jenom jde.

Říkám jinému studentovi: „Jsi na ulici. Ve které ulici jsi?“

„Hlavní třída.“

„Co je to za krám?“

„Ryby.“

„Čím na tebe prodavač míří?“

„Pistolí.“

„Co z ní vypadne?“

„Ocet.“

A zase se všichni smějí a mají radost. Zodpovědět takové otázky je snadné. Ale klást je velmi těžké, protože musíte pokaždé změnit „množinu“ otázek.

Následuje sekvence, kterou jsme nahráli pro jednu televizní show. Pracoval jsem se studentkou, kterou jsem právě poprvé potkal.

„Kde jsi?“

„Tady!“

„Nejsi. Kde jsi?“

„V krabici.“

„Kdo tě do ní strčil?“

„Máma.“

„Není to doopravdy tvoje máma. Kdo je to?“

„Je to moje teta.“

„Jaký má tajný plán?“

„Zabít mě.“

„Čím?“

„Nožem.“

„A kam ten nůž zapíchne?“

Tato otázka ji vyděsí, protože je tak sexuální.

„Do... do... do mého břicha.“

„Rozřízne ho a vytáhne několik papírových...“

„Krabic.“

„A na krabicích stojí...?“

„Pomoc!“

„Kdo to napsal?“

„Já.“

„Kdo je v té krabici? A leze z ní ven — kdo?“

„Pavouk.“

„Pavouk s nápisem...“

„Ano.“

„A co ten pavouk udělá?“

„Sežere mě.“

„A uvnitř v tom pavoukovi potkáš?“

„Svého otce.“

„A ten drží?“

„No... no... no... slona.“

„Za co...“

„Za ocas...“